

Sagatavots pieredzes materiāls „Daudzveidība un iekļaušana skolu kopienās”

IK DAIGA KĻANSKA

Izglītības attīstības centrs (IAC) no 2017. gada 2. februāra līdz 13. novembrim īsteno projektu „Atbalsts skolu kopienām iecietības veicināšanā un starpkultūru dialoga sekmēšanā multikulturālos kolektīvos”. Projekta mērķis ir veicināt saliedētas sabiedrības veidošanu Rīgas pilsētā, īstenojot starpkultūru izglītības pasākumus, kas vērsti uz līdzdalību un sadarbību multikulturālās skolu kopienās.

Projektā piedalījās 46 Rīgas izglītības iestāžu pedagogi un administrācijas pārstāvji no Rīgas skolām ar dažādu mācību valodu, jaunatnes darba organizatori, dažādu mācību priekšmetu skolotāji, klašu audzinātāji, pedagogi, kas strādā ar izglītojamajiem visos vecumposmos.

Projektā iesaistītie izglītības darbinieki semināros apguva 24 stundu kursa programmu „Iecietības veicināšana un starpkultūru dialoga sekmēšana multikulturālās skolu kopienās”. Pēc katra semināra dalībnieki apgūto aprobēja ar dažādām multikulturālu skolu kopienu grupām: pedagogiem, skolēniem, studentiem, jaunatnes darba organizatoriem, skolēnu parlamentu pārstāvjiem, vecākiem u. c. Aprobācijas rezultāti tika analizēti un izvērtēti semināros.

Programmas apguves noslēgumā notika projekta dalībnieku labās prakses meistarklases: tajās dalībnieki demonstrēja uz programmas bāzes izveidotu metodisku aktivitāšu piemērus, kas ir īstenoti praksē. Meistarklasēs dalībnieki dalījās ar labās prakses piemēriem un skolēnu darbu paraugiem, demonstrēja pašu veidotas aprobācijas pasākumu prezentācijas.

Programma „Iecietības veicināšana un starpkultūru dialoga sekmēšana multikulturālās skolu kopienās”

Programmas daļas: teorētiskā un prakse (meistarklases).

Teorētiskās daļas saturs: sabiedrības daudzveidība pasaulē un Latvijā; daudzveidības vadības izglītības iestādē administratīvie un pedagogiskie aspekti; pedagogiskās stratēģijas iecietības veicināšanai un diskriminācijas novēršanai; etniskās saskaņas un starpkultūru dialoga sekmēšana klases audzinātāju darbā un darbā ar skolēnu ģimenēm; skolas administrācijas, priekšmetu skolotāju, klašu audzinātāju un atbalsta personāla darba koordinācija sabiedrības integrācijas veicināšanai.

Prakses (meistarklašu) daļas saturs: Rīgas izglītības iestāžu labās prakses piemēri iecietības veicināšanā un diskriminācijas novēršanā.

FOTO: Andris Bērziņš

Balstoties uz izpētes rezultātiem, par jauniebraucēju un re-emigrantu bērnu iekļaušanos Rīgas pašvaldības izglītības iestādēs informē IAC pārstāve Linda Kluša.

Projekta noslēgumā dalībnieku pieredze saliedētas sabiedrības veidošanā tika apkopota, un tā ir publicēta pieredzes krājumā „Daudzveidība un iekļaušana skolu kopienās” (<http://www.iac.edu.lv/assets/Uploads/Izdevumi/Daudzveidiba-un-ieklausana-skolu-kopiena.pdf>).

Rīgas reģionā pieaug jauniebraucēju skaits

18. oktobrī Rīgas pedagogu mācību semināra „Migrācija, attīstība un cilvēktiesības” noslēguma pasākumā tika prezentēti IAC veiktās situācijas izpētes rezultāti, kas liecina, ka jauniebraucēju skaits Latvijā katru gadu turpina pieaugt. Pēc Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (PMLP) datiem, 2017. gada 1. janvārī aptuveni 4 % no Latvijas iedzīvotājiem bija personas ar pastāvīgās uzturēšanās un termiņuzturēšanās atļaujam jeb ārzemnieki.

“Lai veiksmīgi vadītu daudzveidību, izglītības iestādēm ir vajadzīgs atbalsts: metodiskie materiāli, tematiski kursi, semināri ar praktiķiem, kas strādā dažādos vecumposmos no pirmskolas līdz pat augstskolai.

„Latvija ir nacionāla valsts, kuru raksturo sabiedrības daudzveidība, kas kļūst arvien lielāka. PMLP dati liecina, ka Rīgā 2017. gada 1. janvārī dzīvoja 704 476 iedzīvotāji. Lielākās ie-

FOTO: Andris Bērziņš

IAC pārstāve Ingūna Irbīte uzsver, ka nozīmīgu atbalstu jauniebraucēju bērnu integrācijā var sniegt interešu izglītība.

dzīvotāju grupas pēc nacionālā sastāva Rīgas pilsētā ir latvieši – 310 170, krievi – 266 866, baltkrievi – 26 207, ukraiņi – 25 802, poļi – 12 916. Pēdējos gados ir tendence pieaugt jauniebraucēju skaitam Rīgas reģionā, tomēr sabiedrība ne vienmēr ir atvērta kultūru dažādībai, dažkārt ir vērojama neiecietība pret atšķirīgo. Viens no sabiedrības integrācijas pamatelementiem ir izglītība. Skola veido ne tikai bērnu un jauniešu starpkultūru prasmes, tā strādā arī plašākās kopienās – ar skolēnu vecākiem, tuviniekiem. Prasmīgi īstenojot integrācijas pasākumus, skola var būt nozīmīga sabiedrības saskaņas veicinātāja. Pieaugot sabiedrības daudzveidībai, sabiedrības integrācija ir viens no Rīgas pašvaldības darba virzieniem un ir iekļauta Rīgas pilsētas sabiedrības integrācijas programmā 2012.–2017. gadam, akcentējot nepieciešamību veidot pozitīvas un tolerantas attiecības starp dažādām sociālajām un etniskajām grupām un īstenojot sabiedrības izglītošanu izglītības iestādēs,” ir teikts izglītojošajā pieredzes materiālā.

Izaicinājumi, strādājot ar daudz kultūru tematiku

Projekta dalībnieki atzīst, ka trūkst labās prakses piemēru, kā strādāt ar imigrantu bērniem skolēniem, tādēļ katrs skolotājs meklē savu ceļu, kā mācīt citu kultūru skolēnus, kā palīdzēt viņiem iejusties Latvijā. Lielākais šķērslis ir starpniekvalodas un bieži vien arī tulka neesamība. Skolotāji atzinīgi novērtē Latviešu valodas aģentūras izstrādātos materiālus latviešu valodas apguvei, taču atzīst, ka visiem skolēniem viens un tas pats materiāls neder un ir jāgatavo viņa vecumposmam, spējam un interesēm atbilstīgs.

Daļa skolēnu nekad nav mācījusies skolā, savukārt citi ir mācījusies vairāku valstu izglītības

iestādēs. Skolotāji atzīst, ka viņiem trūkst zināšanu par kultūru atšķirībām, traucē stereotipi par globalizāciju un migrāciju, ir jāreķinās ar atšķirīgu viedokļu un vērtību klātesamību. Turklāt trūkst laika, lai par šiem svarīgajiem jautājumiem runātu, mācību priekšmetu programmas ir pārāk orientētas uz akadēmisku zināšanu sniegšanu.

Jāpilnveido pedagogu kompetence starpkultūru jautājumos

Lai veiksmīgi vadītu daudzveidību, izglītības iestādēm ir vajadzīgs atbalsts: metodiskie materiāli, tematiski kursi, semināri ar praktiķiem, kas strādā dažādos vecumposmos no pirmskolas līdz pat augstskolai. Pedagogi uzskata, ka būtu labi īstenojot sadarbību ar dažādu valstu vēstniecībām, lai skolotāji un skolēni būtu informēti par citu valstu kultūru. Pedagogi uzskata, ka gan skolās, gan citās iestādēs būtu nepieciešams atbalsta personāls, asistenti, palīgi, pie kā griezties neskaidrību gadījumos. Ir nepieciešams vecāku atbalsts, arī viņi ir vairāk jāizglīto par iecietību un toleranci.

Situācijas analīze ir atklājusi,

ka nozīmīgu atbalstu jauniebraucēju bērnu integrācijā var sniegt interešu izglītības iespējas. Latvijā šajā jomā ir bagātas tradīcijas un plašs piedāvājums. Interešu izglītības nodarbības skolēniem ir pieejamas gan vispārējās izglītības iestādēs, gan mūzikas, mākslas un sporta skolās, gan interešu centros. Ģimenes var atrast sev ģeogrāfiski tuvāko un finansiāli atbilstīgāko piedāvājumu. Lielā daļā interešu izglītības virzienu valoda netiek izmantota kā primārais mācīšanās instruments, tādēļ šādu veidu nodarbības paver plašākas iespējas skolēniem jauniebraucējiem, kuriem iekļaušanos vispārīgā skolā traucē valodas barjera. ■

Projekts „Atbalsts skolu kopienām iecietības veicināšanā un starpkultūru dialoga sekmēšanā multikulturālos kolektīvos” (Nr. DIKS-17-491-lī) tiek līdzfinansēts Rīgas domes izglītības, kultūras un sporta departamenta sabiedrības integrācijas programmas ietvaros.

